

C A P. XII.

Fruſtus amborum beneficiorum, quibus quandoque beneficiatus priuatur, camera Apoſtolica depuratur.

Idem. [c. an. 1319.]

II. Cum nonnullæ Eccleſ. perſonæ revocare conentur in dubium, an ſi obtinenti dignitatem, vel aliud beneficium Eccleſiaſticum, cui cura imminet animarum, aliud beneficium conferatur, eo caſu, quo ambo beneficia ipſa ſucceſſive vacare contingit, eorundem amborum fruſtus primo anno, quo vacant, ratione deputationis fruſtus, reddituum, & proventuum Eccleſiaſticorum tunc vacantium, & quæ uſque ad certum tempus vacare contingeret, quos pro Eccleſiæ Romanæ neceſſitatibus relevandis per noſtras literas duximus deputandos, noſtræ cameræ debeantur. Nos ambiguitatem huiusmodi removere volentes, auctoritate Apoſtolica declaramus, amborum eorundem beneficiorum fruſtus, redditus, & proventus (cum utrumque ipſorum vacet) pro eadem camera debere percipi, & haberi. Nulli ergo &c.

C A P. XIII.

Diſpoſitioni Apoſtolice reſervantur beneficia curialium, & aliorum ad curiam accedentium, vel ab ea recedentium, ſi moriantur in locis ultra duas diætas legales ab ipſa curia non diſtantibus.

Benedictus XII. [an. 1335. Avenioni.]

AD regimen Eccleſiæ generalis, quanquam immeriti, ſuperna diſpoſitione vocati, gerimus in noſtris deſideriis, ut debemus, quod per noſtræ diligentis ſtudium ad quarumlibet Eccleſiarum, & monaſteriorum regimina, & alia beneficia Eccleſiaſtica juxta divinum beneplacitum, & noſtræ intentionis effectum, viri aſſumantur idonei, qui præſint, & proſint committendis eis Eccleſiis, monaſteriis, & beneficiis prælibatis. Præmiſſorum itaque conſideratione inducti, & ſuadentibus nobis aliis rationabilibus cauſis, nonnullorum prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum veſtigiiſ inſerentes, omnes Patriarchales, Archiepiſcopales, & Epicoſcopales Eccleſias, & etiam monaſteria, prioratus, dignitates, perſonatus, & officia, necnon canonicatus, & præbendas, & Eccleſias, cæteraque beneficia Eccleſiaſtica cum cura, vel ſine cura, ſecularia, & regularia, quæcunque, & qualiacunque fuerint, etiamſi ad illa perſonæ conſueverint, ſeu debuerint per electionem, ſeu quemvis alium modum aſſumi, nunc apud ſedem Apoſtolicam quocunque modo vacantia, & in poſterum vacatura, necnon per deſignationem, vel privationem, ſeu translationem, aut muneris conſecrationis ſuſpenſionem, per felicis recordationis Joan. Papam XXII. præd. noſt. ſeu ejus auctoritate factas, & per nos, ſeu auctoritate noſtra in antea faciendas ubilibet. Necnon ſi forſan tempore jam dicti prædeceſſoris aliqui in concordia, vel diſcordia electi, vel poſtlati fuerint, quorum electio caſſata, ſeu poſtlatio reſpuſa, vel per eos facta renuntiatio, & admiſſa per ipſum prædeceſſorem, vel auctoritate ipſius extiterint, ſeu quorum electorum, vel poſtulatorum, & in antea eligendorum, ſeu poſtulatorum, ac renuntiantium electionem caſſari, vel poſtulationem repelli, aut renuntiationem admitti per nos, vel auctoritate noſtra contingeret apud ſedem prædictam, vel alibi ubicunque. Ac etiam per obitum Cardinalium ejuſdem Eccleſ. Rom. ac officialium dictæ ſedis, videlicet, Camerarii, Vicecancellarii, Notariorum, Auditorum literarum contradicatarum, & Apoſtolici palatii cauſarum auditorum, correctorum, & ſcriptorum literarum Apoſtolicarum, ac Pœnitentiarii præſatæ ſedis, ac abbreviatorum, necnon commenſalium, & aliorum quorumlibet Capellanorum Sedis ejuſdem, & etiam quorumcunque Legatorum, ſive nuntiorum, ac in terris Eccleſiæ Romanæ Reſtorum, & Theſaurariorum per dictum Joan. prædeceſſorem, vel per nos ſpecialiter deputatorum, ſeu miſſorum ha-

tenus, vel a nobis deputandorum, aut mittendorum in poſterum: nunc vacantia, & in antea vacatura, ubicunque dictos Legatos, vel Nuntios, ſeu Reſtores, aut Theſaurarios, antequam ad Romanam curiam redierint, ſeu venerint, rebus eximi contigerit ab humanis. Necnon quorumlibet pro quibuscunque negotiis ad Romanam curiam venientium, ſeu etiam recedentium ab eadem, ſi in locis a dicta curia ultra duas diætas legales non diſtantibus jam forſan obierint, vel eos in antea tranſire contigerit de hac luce. Ac etiam ſimili modo quorumcunque curialium peregrinationis, inſirmitatis, aut recreationis, ſeu alia quacunque cauſa ad quævis loca ſecedentium, ſi eos antequam ad dictam curiam redierint, in locis ultra duas diætas ab eadem curia (ut præmittitur) non remotis, dummodo eorum proprium domicilium non exiſtat ibidem, jam forſitan deſceſerint, vel in poſterum eos contigerit de medio ſubmoveri, nunc per obitum huiusmodi vacantia, & in poſterum vacatura. Rurſus monaſteria, prioratus, decanatus, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, officia, canonicatus, præbendas, & Eccleſias, cæteraque beneficia Eccleſiaſtica, ſecularia, & regularia, cum cura, vel ſine cura, quæcunque, & qualiacunque fuerint, etiamſi ad illa perſonæ conſueverint, & debuerint per electionem, aut quemvis alium modum aſſumi, quæ promoti per dictum prædeceſſorem, vel ejus auctoritate ad Patriarchalium, Archiepiſcopalium, & Epicoſcopalium Eccleſiarum, necnon monaſteriorum regimina obtinebant tempore promotionum de ipſis factarum nunc vacantia. Et qui per nos, ſeu auctoritate noſtra in poſterum ad eadem regimina promovendi tempore promotionis huiusmodi obtinebant. Necnon etiam quæ per aſſecutionem pacificam quorumcunque prioratum, dignitatum, perſonatum, officiorum, canonicatum, & præbendarum, Eccleſiarum, & beneficiorum aliorum per nos, vel eundem Joan. prædeceſſorem, ſeu auctoritate literarum noſtrarum, vel ipſum Joan. prædeceſſoris collatorum, & conferendorum in poſterum, nunc vacantia, & in antea vacatura [plena ſuper præmiſſis omnibus, & ſingulis cum fratribus noſtris collatione præhabita, & matura deliberatione ſecuta] ordinationi, diſpoſitioni, & proviſioni noſtræ (donec miſerationis divinæ elementia nos univerſalis Eccleſiæ regimini præſidere conceſſerit) de ipſorum fratrum conſilio auctoritate Apoſtolica reſervamus, decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper præmiſſis, & quolibet eorum per quocunque quavis auctoritate ſciantur, vel ignoſciantur contigerit attentari. Non obſtantibus quibuscunque conſtitutionibus a prædeceſſoribus noſtris Rom. Pontif. editis, quatenus obſistere poſſent ſuper enarratis articulis, vel alicui, ſive aliquibus eorundem. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ reſervationis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Avenion. 3. Idus Januarii, Pontificatus noſtri Anno 1. MCCCXXXV.

C A P. XIV.

Beneficia, quæcunque ſint, diſpoſitioni Apoſtolice reſervata, per talem reſervationem ſunt affecta: ita quod illorum collatio non tenet, ſi per alium a Romano Pontif. fuerit facta.

Paulus Venerus. Papa II. [1467. Roma.]

AD Romani Pontificis providentiam, & circumſpectionem providam ſpectare dignoſcitur, dubia juris [ex quibus lites graves oriuntur in dies] ſua declarationis oraculo terminare, prout negotiorum qualitate, & temporum conditione inſpectis, conſpexerit in Domino ſalubriter expedire. Cum itaque nonnulli Romani Pontifices prædeceſſores noſtri per diverſas eorundem conſtitutiones, quas ſuo tempore duntaxat dura-

re voluerunt, quæcunque beneficia Eccleſiaſtica, quæ ſui, & ſanctæ Romanæ Eccleſiæ viventium, & tunc exiſtentium Cardinalium familiares continui commenſales obtinebant, & in poſterum obtinerent, eorum familiaritate durante, etiamſi ab ipſa familiaritate per obitum Cardinalium eorundem, vel alias receſſiſſent: necnon illa, quæ etiam fruſtum, & proventuum cameræ Apoſtolice debitorum collectores, & qui ipſorum prædeceſſorum temporibus ſua officia exercerent, nati ſubcollectores durantibus eorum officiis obtinebant, ac in quibuscunque locis vacaverint, cum irritantiſ appoſitione decreti, & deinde prædeceſſoribus ipſis ſublatis de medio, ac eorum beneficiorum occurrentibus vacationibus, inter utriuſque juris interpretes, etiam officiales Romanæ curiæ ſæpenumero hæſitatum extiterit, an beneficia huiusmodi propter reſervationem, & decretum prædicta reſervata, vel affecta remanerent: ita quod nullus præter Romanum Pontif. de illis diſponere poſſuerit ſive poſſit, reſervatione & decreto obſiſtentibus ſupradictis. Ac cum propter ambiguitatem huiusmodi, varias quoque Jurisperitorum opiniones, & diſcrepationes ipſas adverteremus, plerumque pro reſervatione, & affectatione præmiſſis, interdum vero contra pronuntiatum, & deſinitum fore. Nos qui vigilis more paſtoris ſuper his maturo providendum eſſe conſilio non indigne cenſimus, & propterea in ſingulis cauſis ſuper quibuscunque beneficiis Eccleſiaſticis eandem ambiguitatem quomodolibet concernentibus, uſque ad noſtrum beneplacitum ſuperſedere mandavimus: cupientes (quemadmodum noſtro incumbit officio) dubiis huiusmodi finem imponere, ſubditorum obviare diſpendiis, & (ne lites ſiant penitus immortales) de opportuno remedio providere: Felicis recordationis Urbani V. Gregor. IX. Bonif. VIII. Romanorum Pontificum, etiam prædeceſſorum noſtrorum, qui ad ſubmovenda altercationum fomenta, & ambiguitates huiusmodi lucidandas, declarationes ſimiles per ſuas literas ediderunt, veſtigiiſ inſerendo, ac provide conſiderantes effectum, per reſervationem, manuſque appoſitionem eorundem prædeceſſorum in dictis beneficiis in eſſe productum, per obitum ipſorum nequaquam cenſeri debere revocatum, Romani quoque Pontificis manuſ appoſitionem prædictam tantæ efficacæ, tantæque virtutis exiſtere, ut etſi literæ Apoſtolice ſuper proviſionibus beneficiorum, ac de providendo mandatis, in quibus decretum, & reſervatio huiusmodi apponuntur, ex aliqua cauſa ſuum debitum non ſortiantur effectum: facultatem tamen providendi de beneficiis taliter reſervatis quibuscunque aliis fuiſſe ademptam huius perpetuæ, & irrefragabilis conſtitutionis edicto de venerabilium fratrum noſtrorum ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium conſilio omnia, & ſingula beneficia Eccleſiaſtica, ſecularia, & cujuſvis ordinis regularia, etiamſi præpoſitatus, canonicatus, præpoſituræ, & præbendæ, dignitates, perſonatus, adminiſtrationes, vel officia fuerint: etiamſi ad illa conſueverint, qui illis præſciantur, per electionem aſſumi, eiſque cura imminet animarum (ut præmittitur) reſervata, & per Romanos Pontifices ſucceſſores noſtros canonicè intrantes in poſterum reſervanda, ac etiam quovis modo vacantia, & in antea vacatura, per huiusmodi reſervationem, & decretum remanſiſſe, & remanere ſemper affecta, nullumque de illis (cum primum vacare contigerit) præter eundem Romanum Pontificem ea vice quovis modo diſponere poſſuiſſe ſive poſſe, harum ſerie decernimus, & pariter declaramus. Quod tam in pendentibus etiam per appellationem, quam in futurum ſuper ejuſdem beneficiis (ut præmittitur) reſervatis, committendis cauſis, per dilectos filios magiſtros Capellanos noſtros, cauſarum palatii Apoſtolici auditores, atque alios quocunque delegatos, & Judices ubilibet inviſibilitè obſervari, & ſecundum præmiſſa, nec aliter ſententari,

& deſiniri volumus atque mandamus eis, & eorum cuilibet, quavis alia ſuper præmiſſis interpretandi facultate ſublata: Decernentes ex nunc irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his a quoquam quavis auctoritate ſciantur, vel ignoſciantur contigerit attentari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis, declarationis, voluntatis, mandati & decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Romæ apud ſanctum Marcum, Anno incarnationis Dominicæ MCCCCLXVII. Cal. Septemb. Pontif. noſt. Anno 3.

TITULUS III.

DE SEDE VACANTE ALIQUID

INNOVATUR.

C A P. I.

Papa volens providere divino cultui, & miniſtris ejuſdem, & occurrere diſpendiis, quæ ipſis quotidie imminere propter occupationes vacantium Eccleſiarum primi anni, quæ competunt ex diverſis titulis aliquibus Eccleſiis ſeu perſonis: ſtatuit quod quando talis occupatio imminet in beneficiis, quæ conſueverunt in decime ſolutione taxari, collectores ipſorum annuum ſint contenti ipſa ſumma, pro qua conſueverunt dari decima, ſi ipſam eligendam duxerint, totali reſiduo penes eum, cui collatum eſt beneficium, remanente: vel dimiſſa eidem ſumma prædicta, poſſint dictum reſiduum ſibi aſſumere, dum tamen alterum intra X. dies dicti eligant collectores: alias poſt X. dies ipſorum optio in beneficiarum tranſeat ipſo jure. In non taxatis autem fruſtus decimales illius anni dividantur per medium, & utriusque eorum medietas tribuatur: ita quod ſi alter dimidia noluerit contentari, ipſa in volentem tranſeat ipſo jure: & ſi quicquam aliquis contra dictam ordinationem receperit, penas hic contentas incurvat.

Joannes XXII. Epicoſopus ſervus ſervorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. [an. 1318. Avenioni.]

Suſcepti regiminis nos cura ſolicitat, ut quæ in Eccleſiis non abſque diſpendio miniſtrorum, & cultus detrimento divini ſervari videamus, per appoſitionem congrui moderaminis in melius reformemus. Cum itaque in nonnullis Eccleſiis obſervetur, & a longis retroactis temporibus fuerit obſervatum, quod fruſtus a primi, vel ſecundi, aut alterius cujuſque ſequentis anni beneficiorum vacantium in ejuſdem, deſuncto vel fabricæ, aut Eccleſiæ vel perſonis habentibus annalia de conſuetudine, privilegio, vel ſtatuto applicetur in totum: ita quod illi, qui huiusmodi beneficia canonicè obtinent, & ad quos alias de jure fruſtus ipſi ſpectare deberent, nihil inde percipiunt: unde illud inconſuetudine ſequitur, quod commode nequeunt ad impendendum ſervitium debitum reſidere in Eccleſiis, in quibus beneficiati exiſtunt. Nos de illo ſuper his remedio providere volentes, per quod hi & illi in fruſtum perceptione prædictorum participant, & Eccleſiæ debitis ſervitiis non fraudentur: præſenti decreto ſtatimus de fratrum noſtrorum conſilio, quod illi, qui fruſtus prædictos ſibi hæcenus integre vendicabunt ex privilegio, de conſuetudine vel ſtatuto, nihil exinde ultra ſummam, pro qua unumquodque beneficiorum ipſorum conſuevit in decimæ ſolutione taxari, prætextu cujuſvis privilegii, conſuetudinis, vel ſtatuti quovis modo percipiant, ſed ipſius ſummæ perceptione duntaxat ſin omnino contenti, totali reſiduo prædicta obti-

a Vide extravagantem Pii V. Pontificis Maximi, incip. Durum nimis.

obtinentibus beneficia remanere: nisi forsan illi, qui fructus eisdem soliti fuerint (ut præfertur) cum integritate percipere, pro se mallent ipsum habere residuum, & obtinentibus ipsa beneficia summam dimittere memoratam, quo casu percipiendi quod maluerint illis relinquimus optionem: sic quod intra X. dies, postquam sciverint beneficia ipsa vadere, ii, quibus annalia ipsa debentur ex privilegio, consuetudine vel statuto, aut ipsorum annalium collectores, quam partem habere voluerint, an scilicet decimæ taxationem, vel illa dimissa residuum (nulla substatione præmissa) eligere teneantur. Quam electionem si intra dictos X. dies non fecerint, ut est dictum, extunc ad eum, cuius est beneficium, huiusmodi optio vel electio transeat ipso iure. Et hoc in Ecclesiis & partibus illis, in quibus beneficia majora & alia quantum ad solutionem decimæ sunt taxata, volumus observari. In illis vero partibus & Ecclesiis, in quibus decimarum taxatio non est facta, servetur, quod fructus & obventiones beneficii tunc vacantis, quos in decima solvere consuevit, per medium dividantur, quorum medietatem habeat is, cui annalium per alterum de prædictis modis perceptio est concessa: reliquam vero medietatem percipiat ille, cui beneficium est concessum pro sustentatione sua, & aliis Ecclesiæ oneribus supportandis. Quod si alter de prædictis prædicta medietate voluerit esse contentus, altero contentari nolente, pars nolentis ipso iure transeat ad volentem, & volens fructus & obventiones illius beneficii percipiet universos, eidem beneficio congrue faciens deserviri, ac ejus supportans onera consueta. Et si quicumque aliquis prædictorum ultra præmissa perciperit, illudque his, ad quos pertinebit, intra mensem non restituerit cum effectu, eo ipso, si Episcopus, vel superior Prælati fuerit, a Pontificalibus & ingressu Ecclesiæ moverit se suspensum: si autem capitulum, universitas vel collegium, Ecclesiastico interdico se noverit (donec prædicta cum integritate restituerit) subjacere. Si vero aliqua singularis persona Ecclesiastica, vel mundana id fecerit, excommunicationis incurrat sententiam ipso facto, a qua, nisi restitutione præmissa (præterquam in mortis articulo) minime absolvatur: non obstantibus quibuscumque privilegiis vel indulgentiis, aut contrariis consuetudinibus, aut contrariis statutis, juramento, confirmatione sedis Apostol. aut alia quacunque firmitate vallatis. Quæ omnia quoad hæc auctoritate Apostolica revocamus, cassamus, & irritamus, & nullius deinceps esse volumus firmitatis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis, revocationis, cassationis, & voluntatis infringere, vel ei, &c. Si quis, &c. Datum Avenion. Calend. Novemb. Pont. nostri Anno 2.

**TITULUS IV.
DE REBUS ECCLESIAE NON ALIENANDIS.
C A P. UN.**

Bonorum Ecclesiasticorum alienatio non tenet, & alienantes, & recipientes sunt excommunicati, Prælati quoque diversi diverse pena imponuntur.

Paulus Venetus Paps II. [an. 1468. Romæ.]

Ambitiosa & cupiditati, illorum præcipue, qui divinis & humanis affectati, divinatione postposita, immobilia, & præiosa mobilia Deo dicata, ex quibus Ecclesiæ, monasteria & pia loca reguntur, illustranturque, & eorum ministri sibi alimoniam vendicant, profanis usibus applicare, aut cum maximo illorum aedivum cultus detrimento exquisitis mediis usurpare præsumunt, occurrere cupientes, omnium rerum & bonorum Ecclesiasticorum alienationem, omneque pactum, per quod ipsorum dominium transfertur, concessionem, hypothecam,

a Vide Conc. Trid. sess. 25. de reform. c. 11.

locationem, & conductionem ultra triennium, necnon infeudationem, vel contractum emphyteuticum, præterquam in casibus a jure permisis, ac de rebus & bonis in emphyteusim ab antiquo concedi solitis, & cum Ecclesiis evidenti utilitate, ac de fructibus & bonis, quæ servando servari non possunt, pro instantis temporis exigentia, hac perpetuo valituta constitutione præsentis fieri prohibemus: prædecessorum nostrorum constitutionibus, prohibitionibus, & decretis aliis super hoc editis, quæ tenore præsentium innovamus, in suo nihilominus robore permanentis. Si quis autem contra hujusmodi prohibitionis seriem de bonis, & rebus eisdem quicquam alienare præsumperit, alienatio, hypotheca, concessio, locatio, conductio & infeudatio huiusmodi, nullius omnino sint roboris vel momenti. Et tam qui alienat, quam is, qui alienatas res & bona prædicta receperit, sententiam excommunicationis incurrat. Alienanti vero bona Ecclesiarum, monasteriorum, locorumque piorum quorumlibet inconsulto Rom. Pont. aut contra præsentis constitutionis tenorem, si Pontificali seu Abbatiali præfulgeat dignitate, ingressus Ecclesiæ sit penitus interdictus. Et si per sex menses immediate sequentes, sub interdico huiusmodi animo (quod abst) perseveraverit indurato, lapsis mensibus eisdem e regimine & administratione suæ Ecclesiæ vel monasterii, cui præsidet, in spiritualibus & temporalibus, sit eo ipso suspensus. Inferiores vero Prælati, Commendatarii, & aliarum Ecclesiarum Rectores, beneficia vel administrationem quomodolibet obtinentes, prioratibus, præposituris, præpositatibus, dignitatibus, personatibus, administrationibus, officiis, canonicatibus, præbendis, aliisque Ecclesiasticis cum cura & sine cura secularibus & regularibus beneficiis, quorum res & bona alienantur duntaxat, ipso facto privati existant, illaque abque declaratione aliqua vacare censeantur, possintque per locorum ordinarios, vel alios, ad quos eorum collatio pertinet, personis idoneis (illis exceptis quæ propterea privata fuerint) libere de jure conferri, nisi alias dispositioni Apost. sedis sint specialiter, aut generaliter reservata: nihilominus alienatas res & bona huiusmodi ad Ecclesias, monasteria & loca pia, ad quæ ante alienationem huiusmodi pertinebant, libere revertantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ prohibitionis, & innovationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctum Marcum, Anno Dom. incarn. MCCCC. LXVIII. Cal. Mart. Pontif. nost. An. 4.

**TITULUS V.
DE EMPTIONE, ET VENDITIONE.
C A P. I.**

Contractus emptionis, & venditionis annui census cum conditione revenditionis declaratur hic non esse usurarius. Et in fine mandatur, quod huiusmodi bulla publicetur.

Martinus V. Venerabilibus Fratribus Treveren. & Lubicens. ac Almicen. Episc. (an. 1420. Romæ in Germaniam.)

Regimini & universalis Ecclesiæ, quanquam immeriti, disponente Domino præidentes, curis angimur assiduis, ut juxta creditæ nobis dispensationis officium, subditorum quorumlibet paci & quieti (quantum nobis ex alto conceditur) intendamus. Et dubia, quæ inter

a De materia hujus extravaganis vide gloss. & doctores in c. conquestus. de usur. Barrium & Imolam in cap. ad nostram de emp. & vend. Arch. consil. 30. incip. Dubitari solet. Felinum in c. si cautio. de fide instr. & Sur. l. 6. de just. & jur. q. 5. art. 2.

inter eos oriuntur pro tempore, ne litis anfractu, seu scandalorum parturiant fomentum, nostro moderamine declarentur. Sane petitio dilectorum filiorum universorum cleri, nobilium, incolarum, & habitatorum civitatis, & diocel. Vratislaviæ. nobis exhibita continebat, quod a centum annis citra, & supra, & a tanto tempore, & per tantum tempus, cujus contrarii memoria hominum non existit, in eisdem civitate & diocel. ac partibus aliis vicinis, quædam consuetudo rationabilis observata, præscripta, ac moribus utentium approbata, ad communem hominum utilitatem introducta fuisset. Pro quibus Princeps, Baro, miles, civis, sive oppidanus partium earundem, cum hoc expedire videbatur, melius pro tunc non valentes sibi consuleri, personæ Ecclesiasticæ, aut seculari collegio, aut universitati, oppido vel civitati, super bonis suis, dominiis, oppidis, terris, agris, prædiis, domibus, & hæreditatibus vendere consuevit, & vendidit annuos census unius, vel plurium marcarum, aut grossorum Pragensium nummi Polomæi, & pagamenti conluti: ad rationem, & pro qualibet marca annui census X. XI. XIII. XIV. marcæ, aut plus vel minus, secundum temporis qualitatem, prout ipsi contrahentes tunc inter se convenerant. Ipsi venditori tunc integraliter in pecunia numerata solvi consueverant, bonis in ipso contractu tunc expressis, pro ipsius census annui exsolutione in perpetuum obligatis. Et semper in ipsis contractibus expresse ipsis venditoribus data fuit facultas atque gratia, quod ipsum annuum censum in toto vel in parte pro eadem summa denariorum, quam ab ipsis emptoribus receperunt, quancumque vellent, libere abque alicujus requisitione, contradictione, vel assensu possent extinguere & redimere, ac se ab ipsius census solutione extunc penitus liberare. Sed ad hoc huiusmodi census venditores inviti nequaquam per emptores actari, vel adstringi valent, etiam ipsis possessionibus, & bonis obligatis penitus interemptis seu destructis. Fuitque, & est talis contractus emptionis, & venditionis per Episcopos Vratislaviæ. pro tempore existentes, & eorum officiales, necnon per diversos dominos temporales locorum & terrarum, in quibus census huiusmodi constituti existunt, tanquam licitus, & communi utilitati deserviens, sæpius confirmatus pariter & approbatus. Quodque etiam super huiusmodi censibus plurima beneficia Ecclesiastica, collegia, canonicatus, & præbendæ, dignitates, personatus & officia, vicariæ, altaria numero plusquam duo millia, de expresse consensu, & voluntate dominorum temporalium, sub quorum territorii dicta bona obligata consistunt, erecta, dotata, & fundata, authenticis eorundem dominorum temporalium literis, sigillis sigillatis & roboratis fore noscuntur. Quodque etiam venditores eorundem censuum se nonnunquam ad ipsorum censuum solutionem, poenis & censuris Ecclesiasticis ordinariorum locorum sponte & libere submiserunt: sicuti etiam aliqui eorum tractu temporis compulsi fuerunt, & compelli consueverunt. Tamen nonnulli ex venditoribus ipsis in arcum pravum conversi, cupientes cum alterius pecunia lo cupletari, huiusmodi census hucusque per eos ante libere, & abque ulla contradictione solutos, eisdem emptoribus, tam Ecclesiasticis, quam secularibus solvere contradicunt, & recusant, confingentes huiusmodi emptionis, & venditionis contractus fore & esse usurarios, & illicitos, ipsos emptores Ecclesiasticos & seculares, necnon collegia, canonicatus, & præbendas, & dignitates, personatus, & officia, vicarias & altaria, ac beneficia huiusmodi ipsorum annuorum censuum spoliant perceptione, & detinent spoliatos, in animarum suarum periculum, eorumque emptorum præjudicium, damnum & gravamen. Et propterea an contractus emptionis, & venditionis huiusmodi liciti existant, a nonnullis hæsitatur. Quare pro parte eorundem cleri, nobilium, incolarum, & habitatorum civitatis, & Tom. II.

diocel. Vratislaviæ. nobis fuit humiliter supplicatum, ut an contractus huiusmodi liciti vel illiciti censerentur, declarare, & alias eis in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignemur. Nos igitur huiusmodi supplicationibus inclinati, quia etiam ex relatione dilecti filii nostri Gulielmi tituli sancti Marci Presbyteri Cardinalis, cui negotium huiusmodi cum peritorum consilio commissimus examinandum, comperimus contractus huiusmodi juridicos, & juxta determinationem doctorum licitos fore. Ad huiusmodi ergo ambiguitatis tollendum dubium in præmissis, præfatos contractus, licitos, & juri communi conformes, ac ipsorum censuum venditores, ad illorum solutiones (remoto contradictionis obstaculo) obligari, auctor. Apost. tenore præsentium ex certa scientia declaramus: non obstantibus præmissis, cæterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumperit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursum. Volentes, quod prædictæ literæ nostræ debitum sortiantur effectum, Fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum, per vos, vel alium seu alios, præfatis emptoribus in præmissis opportuni favoris præsidium efficaciter impendentes, dictasque literas, ubi, quando, & quoties expedire videritis, auctoritate nostra solenniter publicantes, faciatis eadem auctoritate eisdem emptoribus, vel ipsorum procuratoribus eorum nominibus, per venditores, seu debitores censuum huiusmodi de præfatis censibus juxta contractuum, & conventionum inter ipsos habitatorum formam & tenorem, plenam & debitam satisfactionem impendi. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo. Non obstante si aliquibus communiter, vel divisim a sede Apost. sit indultum, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Datum Romæ, apud sanctos Apost. 6. Nonas Jul. Pontific. nost. Anno 8.

C A P. II.

Contractus quendam emptionis, & venditionis præcedenti similem declarat esse juri consonum & ab usuris alienum. Et tandem jubet præsentem bullam cunctis manifestari.

Calixtus III. Episcop. Magdeburgen. Nurembergen. & Halberstaden. Ecclesiarum Decanis. [an. 1455. Roma in Germaniam.]

Regimini & universalis Ecclesiæ quanquam immeriti disponente Domino præidentes, curis angimur assiduis, ut juxta nobis crediti dispensationem officii subditorum quorumlibet paci & quieti [quantum nobis ex alto conceditur] intendamus: & dubia, quæ inter eos oriuntur pro tempore [ne litium anfractus exinde, seu scandala proveniant] debito [prout iustitia persuaferit] declarationis nostræ ministerio sopiantur. Sane pro parte venerabilis fratris nostri Joannis Episcopi Merburgen. & dilectorum filiorum universi Cleri civitatis, & diocel. Merburgen. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet a tanto tempore, cujus contrarii memoria non existit, in diversis Alemanicæ partibus, pro communi hominum utilitate, inter habitatores, & incolas partium earundem talis inoleverit, hætenusque observata fuerit legitime præscripta, ac moribus utentium & ordinariorum permissione, & plerumque expressa ratificatione approbata consuetudo, quod ipsi habitatores & incolæ, sive illi ex eis, quibus id pro

B b b b

a Vide Doct. in proxima præcedenti extravaganis citatos.

luis statu, & indemnitate expedire visum fuerit, super eorum bonis, domibus, agris, prædiis, possessionibus, & hæreditatibus annuo marcarum, florenorum, seu grossorum monetæ in partibus illis currentis, reditus seu census vendentes pro singulis ex marcis, florenis five grossis hujusmodi ab eis, qui illas, vel illos, sive reditus five census ipsos emerint, certum competens pretium, in numerata pecunia secundum temporis qualitatem, prout ipsi vendentes, & ementes, in contractibus super his inter se firmaverunt, & recipere soliti fuere, illa ex domibus, terris, agris, prædiis, possessionibus, & hæreditatibus prædictis, qui in hujusmodi contractibus expressi fuerunt, prædictorum solutione reddituum, & censuum efficaciter obligantes, in illorum vendentium favorem: hoc adjecto, quod ipsi pro rata, qua hujusmodi per eos receptam dictis ementibus restituerent in toto, vel in parte pecuniam, a solutione reddituum seu censuum hujusmodi restitutam pecuniam contingentium, liberi forent penitus, & immunes. Sed iisdem ementes, etiam si bona, domus, terræ, agri, possessiones, & hæreditates hujusmodi processu temporis ad omnimodæ destructionis five desolationis reducerentur opprobrium, pecuniam ipsam etiam agendo repetere non valerent. Apud aliquos tamen hæsitacionis versatur scrupulus, an hujusmodi contractus liciti sint censendi. Unde nonnulli illos usurarios fore præterdentes, occasionem querunt reditus, & census hujusmodi ab eis debitos non solvendi. Quare pro parte Episcopi, & Cleri prædictorum, asserunt, quod in talibus hic emptis censibus, & redditibus, fructus, reditus, & proventus plurium Ecclesiarum, monasteriorum, hospitalium, & Ecclesiasticorum beneficiorum, civitatis, & diocesis, ac partium prædictarum, necnon fere omnes quotidianæ distributiones, quæ in plerisque ex Ecclesiis ipsis divinis interessentibus ministrari solent, consistere noscuntur: nobis fuit humiliter supplicatum, ut super his Apostolica sedis declarationis oraculum impertiri, & adjicere paternam dilectione curarem. Nos igitur hujusmodi in hac parte supplicationibus inclinati, & factas ex commissione felicis recordationis Martini Papæ quinti, prædecessoris nostri, desuper examinationem, & ejusdem prædecessoris nostri declarationem attentius perstringentes, suisque vestigiis inhærentes, ad omne super his ambiguitatis tollendum dubium, præfatos contractus licitos, juriq; conformes, & vendentes eisdem ad ipsorum solutionem censuum, & reddituum, juxta dictorum contractuum tenores (remoto contradictionis obstaculo) efficaciter teneri auctoritate Apostolica præsentium serie declaramus. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno incarnationis Dominicæ, MCCCLV. pridie Nonas Maji, Pontificatus nostri Anno primo. Volentes itaque, quod prædictæ literæ debitum effectum, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum, per vos vel alium, seu alios, dictis Præposito, Decano, Capitulo, ac aliis beneficiatis, opportuna defensionis præsidio assistentes, dictasque literas (ubi & quando, ac quoties expedire videritis) auctoritate nostra solemniter publicantes, faciatis, & eadem auctoritate per venditores seu debitores reddituum, & censuum hujusmodi dictis emptoriis, seu illis, quibus ipsorum reddituum, & censuum solutio præstanda fuerit, de eisdem censibus, & redditibus juxta contractuum, & conventionium super his habitorum formam, & tenorem, plenam & debitam satisfactionem impendi, contradictores vero per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo: non obstante si aliquibus communiter,

vel divisim a sede Apost. indultum existat, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint, per literas Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum, de indulto hujusmodi mentionem. Datum ut supra.

TITULUS VI.
DE SEPULTURIS.
CAP. I.

Corpora defunctorum exenterantes, & ea immaniter decoquentes, ut ossa a carnibus separata ferant sepelienda in terram suam, ipso facto sunt excommunicati.

Bonifacius VIII. (an. 1300. Romæ.)

Detestanda feritatis abusus, quem ex quodam more a horribili nonnulli fideles improvide profequuntur, nos piæ intentionis ducti proposito, ne abusus prædicti sævitia ulterius corpora humana dilaceret, mentesque fidelium horrore commoveat, & perturbet auditum, digne decrevimus abolendum. Præfati namque fideles hujus suæ improbandæ utique consuetudinis vitio intententes, si quisquam ex eis genere nobilis, vel dignitatis titulo insignitus, præsertim extra suarum partium limites debitum b naturæ persolvat, in suis vel alienis remotis partibus sepultura electa, defuncti corpus ex quodam impiæ pietatis affectu truculenter exenterant, ac illud membratim, vel in frustra immaniter coincidentes, ea subsequenter aquis immersa exponunt ignibus decoquenda. Et tandem ab ossibus tegumento carnis excusso, eadem ad partes prædictas mittunt seu deferunt tumulanda. Quod non solum divinæ Majestatis conspectui abominabile plurimum redditur, sed etiam humanæ considerationis obturibus occurrit vehementius abhorrendum. Volentes igitur (prout officii nostri debitum exigit) illud in hac parte remedium adhibere, per quod tantæ abominationis, tantæque immanitatis, & impietatis abusus penitus deleatur, nec extendatur ad alios: Apost. auctoritate statuimus, & ordinamus, ut cum quis cujuscunque status aut generis seu dignitatis extiterit, civitatibus, terris, seu locis, in quibus Catholicæ fidei cultus viget, diem de cætero claudet extremum, circa corpora defunctorum hujusmodi abusus, vel similis nullatenus observetur, nec fidelium manus tanta immanitate foedentur. Sed ut defunctorum corpora sic impie ac crudeliter non tractentur, deferantur ad loca, in quibus viventes elegerint sepeliri, aut in civitate, castro vel loco, ubi decesserint, vel loco vicino, Ecclesiastica sepultura tradantur ad tempus, ita quod demum incineratis corporibus, aut alias ad loca, ubi sepulturam elegerint, deportentur, & sepellantur in eis. Nos enim si prædicti defuncti executor, vel executores, aut familiares ejus, seu quivis alii cujuscunque ordinis, conditionis, status, aut gradus fuerint, etiam si pontificali dignitate præfulgeant, aliquid contra hujusmodi nostri statuti, & ordinationis tenorem præsumpserint attentare, defunctorum corpora sic inhumaniter, & crudeliter pertractando, vel faciando pertractari, excommunicationis sententiam (quam exnunc in ipsos proferimus) ipso facto se noverint incursum: a qua non nisi per Apostolicam sedem (præterquam in mortis articulo) possint absolutionis beneficium obtinere. Et nihilominus ille, cujus corpus sic inhumane tractatum fuerit, Ecclesiastica careat sepultura. Nulli ergo, &c. Datum Lateran. XII. Cal. Martii, Pont. nost. Anno 6.

CAP. II.

Super prædicationibus, confessionibus, & sepulturis providet hoc cap. ut tollat contentiones, qua olim erant inter curatos una

a Al. modo. b Mori, est naturæ debitum solvere. c Vnde Com. Trid. sess. 14. c. 7. de casuum reservat.

una parte, & Jacobitas, & Chordigeros ex altera. Hoc cap. licet fuisset sublatum per extravagantem, inter cunctas, que est infra de privit. est tamen hodie innovatum per Clem. Dudum. de Sepult.

Bonifacius VIII.

Super cathedram præminentia pastoralis divina disponente clementia constituti, etiam multis & arduis, quæ in amplam Romanæ curiæ alveum undique confluunt quasi torrentis, prægravemur negotiis, curis excitentur innumeris, cogitationibus plurimis distrahamur: circa id tamen ferventibus votis intendimus, vacamus instantius, ac operosa studium sollicitudinis impertimur, ut ad divini nominis gloriam, exaltationem catholicæ fidei, & profectum fidelium animarum (præcis radicibus dissidiorum vepibus, & litigiorum anfractibus omnino subductis) inter Ecclesiarum antistites, ad curam & regimen gregis Domini deputatos, cæterasque personas, quas ordo clericalis includit, pacis tranquillitas vigeat, fervor charitatis exaltet, invalescat concordia unitas, animorum identitas perseveret. Scimus enim & ex evidenti facti colligimus, quod non nisi in pacis tempore bene colitur pacis auctor: nec ignoramus, quod dissensiones & scandala prævis actibus aditus præparant, rancores & odia fuscitant, & illicitis modibus ausum præbent. Ab olim squidem inter Prælatos & Rectores, seu Sacerdotes, ac Clericos parochialium Ecclesiarum per diversas mundi provincias constitutos ex una parte, & Prædicatorem & Minorum ordinum fratres ex altera (pacis amulo fatore zizanias procurante) gravis & periculosa discordia extitit suscitata super prædicationibus fidelium populis faciendis, eorum confessionibus audiendis, poenitentis injungendis eisdem, & tumulandis defunctorum corporibus, qui apud fratrum ipsorum Ecclesias five loca noscuntur eligere sepulturam. Nos autem (pii patris more laudabili) moleste ferentes incommoda filiorum, reducentes ad exactæ considerationis examen, ac intra pectoris claustra solite revolventes, quam sit plena periculis, quam onusta dispendiis, quamque in divinæ majestatis conspectu reddatur exosa discordia prædicta: & propterea intendentes paternæ sollicitudinis studio illam proflus evellere, ac omnimode submovere, nullis unquam futuris temporibus favente Domino suscitandam: grandi quoque desiderio cupientes, ut hujusmodi negotium, quod potissime insidet cordi nostro, finem salubrem & celerem per Apostolicæ solertiæ studium consequatur: diligenti cum fratribus nostris deliberatione præhabita super eo, ad honorem Dei, & exaltationem catholicæ fidei, quietum statum partium prædictarum, ac salutis animarum fidelium incrementum, de ipsorum fratrum consilio, auctoritate Apostolica statuimus & ordinamus, ut dictorum ordinum fratres in Ecclesiis & locis eorum, ac in plateis communibus libere valeant Clero, & populo prædicare ac proponere verbum Dei, hora illa duntaxat excepta, in qua locorum Prælati prædicare voluerint, vel coram se facere solemniter prædicari, in qua prædicare cessabunt, præterquam si aliud de Prælatorum ipsorum voluntate processerit, ac licentia speciali. In studiis autem generalibus, ubi sermones ad clerum ex more fieri solent, diebus illis, quibus prædicari solemniter consuevit, ad funera etiam mortuorum, & in festis specialibus five peculiaribus eorumdem fratrum, possint iidem fratres, & liceat eis libere prædicare: nisi forte illa hora, qua solet ad Clerum in prædictis locis Dei verbum proponi, Episcopus, vel Prælati superior Clerum ad se generaliter convocaret, aut ex aliqua ratione, vel causa urgente Clerum ipsum duceret congregandum. In Ecclesiis autem parochialibus fratres illi nullatenus audeant, vel debeant prædicare, vel proponere verbum Dei, nisi fratres prædicti a parochialibus Sacerdotibus invitati fuerint, vel vocari: & de ipsorum bene-

placito, & assensu, seu petita licentia fuerit, & obtenta, nisi Episcopus vel Prælati superior per eisdem fratres prædicari mandaret. Statuimus etiam, & ordinamus auctoritate prædicta, ut in singulis civitatibus, & diocesis, in quibus loca fratrum ipsorum consistere dignoscuntur, vel in civitatibus & diocesis locis ipsis vicinis, in quibus loca hujusmodi non habentur, Magistri, Priores, provinciales prædicatorem, aut eorum Vicarii, & generales, & Provinciales Ministri, & Custodes minorum ordinum prædictorum ad præsentiam Prælatorum eorumdem locorum se conferant, per se, vel per fratres, quos ad hoc idoneos fore putaverint, humiliter petunt, ut fratres, qui ad hoc electi fuerint, in eorum civitatibus, & diocesis confessiones subditorum suorum confiteri sibi volentium audire libere valeant, & hujusmodi consentibus (prout secundum Deum expedire cognoverint) poenitentias imponere salutare, atque eisdem absolutionis beneficium impendere de licentia, gratia, & beneplacito eorumdem. Ac deinde præfati Magistri, & Priores, Provinciales, & Ministri ordinum prædictorum, eligere studeant personas sufficientes, idoneas, vita probatas, discretas, modestas, atque peritas, ad tam salubre ministerium, & officium exequendum: quas sic ab ipsis electas representent, vel faciant præsentari Prælati, ut de eorum licentia, gratia, & beneplacito in civitatibus, & diocesis eorumdem hujusmodi personæ sic electæ confessiones confiteri sibi volentium audiant, imponant poenitentias salutare, & beneficium absolutionis impendant, prout superius est expressum: extra civitates, & diocesis, in quibus fuerint deputatæ, per quas eas volumus, & non per provincias deputari, confessiones nullatenus audiant. Numerus autem personarum assumendarum ad hujusmodi officium exercendum esse debet, prout universitas Cleri, & populi, ac multitudo vel paucitas exigit eorumdem. Et si iidem Prælati petitam licentiam confessionum hujusmodi audiendarum concesserint, illam præfati Magistri, Ministri, & alii cum gratiarum recipiant actione, dictaque personæ sic electæ commissum sibi officium exequantur. Quod si forte jam dicti Prælati quenquam ex dictis fratribus præsentatis eisdem ad hujusmodi officium nollent habere, vel non ducerent admittendum, eo amoto vel subtracto, loco ipsius similiter eisdem præsentandus Prælati possit, & debeat alius surrogari. Si vero iidem Prælati fratres ad confessiones [ut præmittitur] audiendas electis hujusmodi exhibere licentiam recusarent, nos exnunc ipsis, ut confessiones sibi confiteri volentium libere liciteque audire valeant, & eisdem poenitentias imponere salutare, atque eisdem beneficium absolutionis impertiri, gratiose concedimus, de plenitudine Apostolicæ potestatis. Per hujusmodi autem concessionem nequaquam intendimus personis, seu fratribus ipsis, ad id taliter deputatis, potestatem in hoc impendere ampliolem, quam in eo curatis, vel parochialibus Sacerdotibus est a jure concessa, nisi forsitan eis Ecclesiarum Prælati ubertorem in hac parte gratiam specialiter ducerent faciendam. Hujusmodi quoque statuto, & ordinationibus nostris adjicimus, ut fratres dictorum ordinum in Ecclesiis, vel locis suis, ubilibet constitutis, liberam [ut sequitur] habeant sepulturam: videlicet, quod omnes ad eam recipere valeant, qui sepeliri elegerint in locis, & Ecclesiis memoratis. Verum ne parochiales Ecclesiæ, & ipsarum curati, sive Rectores, qui ministrare habent Ecclesiastica sacramenta, quibus noscitur de jure competere, prædicare, seu proponere verbum Dei, confessiones audire fidelium, debitis & necessariis beneficiis defraudentur, cum operariis mercedis exhibitio debeat: auctoritate Apostolica constituimus, & ordinamus eadem, ut dictorum ordinum fratres de obventionibus omnibus tam funeralibus, quam